

İnfak Ayı Olarak: Ramazan ^{1*}

1. Konunun Planı

- a. Ramazan ve Önemi
- b. İnfak nedir?
- c. İslam'da infak anlayışı
- d. İnfakın Hikmetleri
- e. İnfakın Faydaları
- f. İnfakta Usul
- g. İnfakta Gizlilik
- h. Kimlere İnfak edilir?

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Ramazan ayının müminler için önemi ve Müslümanların ramazan ayına vermiş oldukları değer hakkında bilgi verilir. Ardından asıl anlatılmak istenen konu olan infakın tanımı, İslam'daki infak anlayışı, hikmetleri, faydaları, infakta gizlilik ve kimlere infak yapılması gerektiği hakkında bilgi verilir.

3. Konunun Özet Sunumu

Ramazan ayı, bağışlayıcı bir aydır. İslam dininin 5 temel esaslarından biri olan oruç tutmak bu ay içinde gerçekleşir. Oruç tutan kişi, Allah tarafından bağışlanır ve günahlarından arınır. Bu ayın önemlerinden biri de birleştirici ve barıştırmacı olmasıdır. Müslümanlar ramazan ayı boyunca oruç tutarlar. Ramazan ayı oruç, ibadet ve sabır ayıdır.

Müslümanlarca sabır, ibadet, rahmet, mağfiret ve bereket ayı olarak kabul edilen, büyük bir coşku ve heyecanla karşılanan ramazanın başlıca özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Kur'an-ı Kerîm bu ayda indirilmeye başlanmış olup âyet ve hadislerde bin aydan daha hayırlı olduğu bildirilen (el-Kadr 97/3; Nesâî, “Şıyâm”, 5) Kadir gecesi de bu ayın içindedir. Bir âyette Kur'an'ın ramazan ayında, bir başka âyette mübarek bir gecede, bir diğerinde Kadir gecesinde inmeye başladığı haber verilmektedir (el-Bakara 2/185; ed-Duhân 44/1-3; el-Kadr 97/1).
2. İslam'ın beş şartından biri olan oruç bu ayda tutulur (el-Bakara 2/183-185; Buhârî, “Şavm”, 1; Müslim, “İmân”, 8, 9).
3. Hz. Peygamber'in inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek kılan kişinin geçmiş günahlarının bağışlanacağını bildirdiği ve kendisi de bizzat kılarak ümmeti için sünnet olduğunu gösterdiği (Buhârî, “Şalâtü't-terâvîh”, 1; Müslim, “Müsâfirîn”, 173-178) teravîh namazı bu aya mahsus ibadetlerdendir.
4. Malî bir ibadet olan fitrenin (fıtır sadakası) bu ayın sonunda ve bayramdan önce ödenmesi gerekir. Bu ayda yapılan diğer yardımların da öteki aylara göre daha sevap ve faziletli olduğuna dair hadisler vardır (Buhârî, “Şavm”, 7; Müslim, “Fezâ'il”, 50; Tirmizî, “Zekât”, 28). Bu sebeple, ramazanda ödenmesi gerekli olmamakla birlikte Müslümanlar zekâtlarını bu ayda ödemeyi âdet haline getirmişlerdir.
5. Bu ayın sonunda itikâfa girmek sünnettir. Kaynaklar Resûl-i Ekrem'in ramazanın son on gününde itikâfa girdiğini ve bu âdetini vefatına kadar devam ettirdiğini, onun ardından

¹ Bu vaaz projesi, **Yakutiye Müftülüğü İlçe Vaizi Lokman Şahin** tarafından hazırlanmıştır.

* **Redaksiyon:** Erzurum Müftülüğü İl İrşad Kurulu

hanımlarının da itikâfa girdiğini (Buhârî, “İ’tikâf”, 1; Müslim, “İ’tikâf”, 1-5) haber vermektedir.

6. Kütüb-i Sitte’de yer alan bazı hadislerde bu ayda umre yapanın hac sevabı alacağı ifade edilirken (Buhârî, “Umre”, 4; Müslim, “Hac”, 221, 222), zayıf olduğu kaydedilen bazı hadislerde ise diğer ibadet ve amellere de öteki aylara göre daha çok mükâfat verileceği bildirilmiştir (İbn Huzeyme, eş-Şahîh, III, 191-192; Ahmed b. Hüseyin el-Beyhakî, Şu’abü’l-îmân, V, 224).
7. Kur’an ayı denilen ramazan ayında çokça Kur’an okuyup tefekkür etmek müstehap kabul edilmiştir. Hz. Peygamber’in Cebrail ile karşılıklı Kur’an okumasına dayanan mukabele uygulaması da bu aya mahsus geleneklerdendir. (TDV İslam Ansiklopedisi Ramazan)

İnfak; Allah'ın hoşnutluğunu elde etme amacıyla kişinin kendi servetinden harcama yapması, muhtaçlara aynî ve nakdi yardımda bulunması” demektir. Bu bakımdan infak, farz olan zekatı ve gönüllü olarak yapılan her çeşit hayrı içermektedir. İnfak, genel olarak insanın dünyada kazandığı, kendisine rızık olarak verilen şeyleri, mal ve mülkünü Allah rızası için başkalarına vermek suretiyle elden çıkarmasıdır.

İnfak anlayışı; Mülk Allah’ındır, insanlar ise sadece mülk üzerinde tasarrufta bulunma yetkisine sahiptirler. Mülkün sahibi (Allah), tasarrufta bulunana (kula), tasarrufu altındaki malda fakirlerin de haklarının bulunduğunu bildirmiştir.

Hikmeti; muhtaç olana yardım ve onu kendine yeterli bir hale getirmektir. Yani düşkünün elinden tutup kaldırmaktır. Zekat gibi ön şartları olmadığı için infak, malî durumu nasıl olursa olsun, herkese iyilikte ve yardımda bulunma imkanı vermektedir.

Faydaları; dünya malının insan üzerindeki baskısına karşı, insanın sinesini imana ve yüzünü uhrevi aleme yöneltici en mühim faktörlerden birisi infaktır. Sosyal dayanışma ve yardımlaşma hem içtimai hayatın kalitesini yükseltir hem de umumi huzura büyük ölçüde zemin hazırlar. Medeniyetlerin ve milletlerin gerek inşasında gerekse çöküşünde verme kültürünün (infak) rolü büyüktür.

İnfakta Usul; infak eden kişi ve maksadı açısından öncelikle infakın sırf Allah rızası için olması gerekmektedir. İnfakta önemli bir nokta da infak edilen şeyin iyi ve kaliteli olmasıdır.

Gizlilik; infak zekat gibi farz ibadet olmadığından gizli bir şekilde ve riya gösteriştten uzak verilmesinin Allah katında değeri daha çoktur.

İnfak yaparken zekat ibadeti gibi farz ibadet olmadığından ihtiyaç sahibi en yakınlarından başlayıp vermek en faziletli ibadet şeklidir.

4. Sonuç

Mümin infak ederken bir taraftan dinin bir emrini ifa etmenin huzurunu yaşarken diğer taraftan da yaptığı hayrın en büyük faydasının kendisine olacağını bilincini taşır ve karşısındaki kişiyi rencide edecek bir tutum içerisine asla girmez. Şayet infakı başa kakarak veya bir bakışla dahi olsa kendisini üstün, karşı tarafı hakir/küçük görececek bir tavırla yapacak olursa “**Sadakalarınızı başa kakarak ve eziyetle boşa çıkarmayın.**” (Bakara, 2/264.) ilahi fermanının muhatabı olacaktır. Öte yandan “sağ elin verdiği sol elin görmemesi” temel düstur kabul edilip infak ederken riya ve gösteriştten uzak olunması gerektiği hatırdan çıkarılmamalı; verilen malın birilerinin hatırı için değil, Allah hatırı için verildiğinde infak olacağı unutulmamalıdır.

Son olarak, hidayet rehberimiz Kur'an'da bollukta da darlıkta da infak etmek muttaki müminlerin özelliği olarak zikredilmektedir. (Âl-i İmran, 3/134.) Dolayısıyla infak etmek için malın mülkün çok olması da şart değildir; gönlü geniş ve eli açık olup malın esiri olmayan herkes bu vazifeyi ifa edebilecektir.

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

Şeytan içinize yoksulluk korkusu düşürür ve çirkin şeyler yapmanızı emreder. Allah ise kendinden bir bağışlama ve lütuf sözü vermektedir. Allah her şeyi kuşatmakta ve her şeyi bilmektedir. (Bakara Suresi – 268)

• لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

Allah yolunda sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça iyiliğe asla eremezsiniz. Ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir. (Âl-i İmrân Suresi – 92)

• وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾

Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma; sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin! (İsrâ Suresi – 29)

• هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنْ نَفْسِهِ ۗ

وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

(Ey müminler!) İşte siz Allah yolunda harcama yapmaya çağrılıyorsunuz, fakat içinizden bir kısmı cimrilik ediyor. Halbuki cimrilik eden ancak kendine karşı cimrilik etmiş olur; zira Allah zengindir, siz ise yoksulsunuz. Eğer hak çağrısına sırtınızı dönerseniz Allah sizin yerinize başka bir topluluk getirir; sonra onlar sizin gibi olmazlar. (Muhammed Suresi – 38)

• وَقَىٰ أَمْوَالِهِمْ حَقًّا لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

Yardım isteyenlere ve yoksullara mallarından belli bir pay ayırırlardı. (Zâriyât Suresi – 19)

6. Konu İşlenirken Başyurulabilecek Bazı Hadisler

- عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: "عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ صَدَقَةٌ."

Saîd b. Ebû Bürde'nin, babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "**Her Müslümanın sadaka vermesi gerekir.**" (Müslim, Zekât, 55; Buhârî, Zekât, 30)

- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: "كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ."
- Câbir b. Abdullah'ın (ra) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: "**Her iyilik/güzel iş bir sadakadır.**" (Buhârî, Edeb, 33)

- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): "إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَذْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ."

Enes b. Malik'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: "**Kuşkusuz sadaka, Rabbin hoşnutsuzluğunu giderir (Allah'ın kişiye huzurlu bir hayat başışlamasına vesile olur, işlenen kötülöklere mukabil başa gelebilecek kötölöklere de kefaret olur) ve kötü bir şekilde ölmeyi (Allah'ın izniyle) önler.**" (Tirmizî, Zekât, 28)

- عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَنَّهُ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا، وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ، ثُمَّ قَالَ: "اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا، فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ."

Adî b. Hâtim'in naklettiğine göre, Resûlullah (sav) cehennemden bahsetti, ondan Allah'a sığındı ve yüzünü üç defa çevirdikten sonra şöyle buyurdu: "**Yarım hurma (sadaka) ile bile olsa cehennemden korunun. Eğer bunu da bulamazsanız güzel bir sözle (korunun).**" (Müslim, Zekât, 68)

- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ، تَأْمَلُ الْغِنَى، وَتَخْشَى الْفَقْرَ، وَلَا تُنْمِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ..."

Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: "Bir adam Hz. Peygamber'e (sav), "Ey Allah'ın Resûlü, hangi sadaka en faziletlidir?" diye sordu. Hz. Peygamber, " **Sağlıklı iken ve fakirlik endişesi ve zengin olma hırsı ile hareket ederken tasaddukta bulunabilmendir.(Sadaka vermeyi) can boğaza gelip de (son nefesini yaşadığın âna kadar) erteleme...**" buyurdu." (Buhârî, Vesâyâ, 7)

- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا مَسْعُودٍ الْبَدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ:
”تَفَقَّهُ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ.”

Abdullah b. Yezid'in Ebû Mes'ud el-Bedri'den işittiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “Kışının ailesi için yaptığı harcama da sadakadır.”(Buhârî, Meğâzî, 12)

7. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- ❖ DİA, “İnfak” ile İlişkili Maddeler
E-Kaynak: 1. <https://islamansiklopedisi.org.tr/infak/iliskili-maddeler>
- ❖ Hadislerle İslâm, “Sadaka: Sadakatin Göstergesi” – DİB, Cilt 2 Sayfa 483
E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=2&SA YFA=483>
- ❖ Komisyon, “İnfak”, Ankara: DİB Yayınları
E-Kaynak: <https://yayin.diyaret.gov.tr/e-kitap/infak/dib/ramazan/462>